Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Libor Pátý

Rozbor složení členstva JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 17 (1972), No. 5, 233--236

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/138121

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1972

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://project.dml.cz

POKROKY MATEMATIKY, FYZIKY A ASTRONOMIE
ROČNÍK XVII — ČÍSLO 5

ROZBOR SLOŽENÍ ČLENSTVA JČMF

LIBOR PÁTÝ, Praha

Soubor členů JČMF je velmi početný (JČMF je jednou z největších vědeckých společností u nás), je však též velmi různorodý. Členy Jednoty jsou buď matematikové, fyzikové, nebo matematikové a fyzikové, pracující obvykle jako učitelé. I pracovní zařazení členů Jednoty je rozličné: uplatňují se ve výzkumu základním nebo aplikovaném, na školách různých stupňů jako učitelé, v průmyslu a i v různých administrativních organizacích (ústředních úřadech, nakladatelstvích apod.).

V diskusích o přípravě sjezdu Jednoty byl předložen požadavek vypracovat přehled složení členstva podle různých hledisek a využít jej při vypracování programu další činnosti Jednoty. Tento přehled byl vypracován; jako podklady k němu byly využity údaje v členské kartotéce JČMF, obsahující záznamy o členství v pobočce, zaměstnání, pracovním oboru, věku a pohlaví. Jen u velmi malého počtu členů byly údaje neúplné, a proto uvedený přehled zpracovaný k datu 31. 12. 1971 lze pokládat za téměř úplný. Pro rozbor vývoje Jednoty je důležité srovnání současného složení členstva se složením v předcházející době. Zde však chybějí mnohé údaje. Je to jednak proto, že podobné přehledy nebyly dříve v takové šíři prováděny, jednak proto, že i tyto dílčí přehledy se uchovaly jen částečně. Obtíže srovnání přehledů zvětšuje i ta okolnost, že dřívější rozbory se týkaly členstva i ze Slovenska, přehled k roku 1971 však mohl vyjít jen z kartotéky JČMF. Údaje uvedené v tabulce z roku 1962 jsou převzaty ze zprávy o Jubilejním sjezdu JČMF (M. JELÍNEK, PMFA, *7* (1962), 309). Pramenem údajů z roku 1967 byla interní zpráva Jednoty.

Výsledky rozboru složení členstva ve srovnání s rozbory z let 1962 a 1967 jsou tyto:

1. Roční přírůstek celkového počtu členů se pohybuje v intervalu 1,2 až 1,7 % a má rostoucí tendenci.
2. Zastoupení žen se blíží 20 % a pomalu vzrůstá.
3. Převážný počet členů je soustředěn ve velkých pobočkách. V pražské, brněnské, olomoucké a ostravské pobočce je soustředěno celkem 70,3 % členů.
4. Počet členů velkých poboček rychle vzrůstá. V brněnské pobočce vzrostl počet členů o 75 %, v pražské o 44 %, v olomoucké o 18 %. Počet členů středních a malých poboček nevzrůstá a u většiny těchto poboček dokonce klesá. V pardubické pobočce klesl počet členů o 39,6 %, v středočeské o 39 %, v gottwaldovské o 37 %, v českobudějovické o 33 %.

Tabulka

Přehled složení členstva JČMF

V roce	Celkový počet	Muži	Ženy	Složení podle stáří: mladší než 21 let	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	starší než 70
1962	1772	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1967	1884	1536 81,2%	348 18,8%	3 0,2%	228 12,2%	680 36%	388 20,5%	271 14,4%	266 14%	48 2,5%
1971	2015	1613 80,3%	402 19,7%	21 1%	439 21,8%	703 35%	405 20%	222 11,3%	202 10%	23 1,1%

V roce	Složení podle pracoviště členů: Vysoké školy	Výzkum (ČSAV + resort. ústavy)	Učitelé stř. škol	Učitelé zákl. škol	Průmysl	Ostatní
1962	—	—	—	—	—	—
	30%	8%	50%		12%	
1971	794 39,4%	355 17,7%	542 27%	138 6,8%	55 2,7%	131 6,5%

Složení členstva podle vědních oborů v roce 1971

Matematikové	Fyzikové	Matematikové a fyzikové	Studenti	Ostatní
684 34%	482 24%	636 31,5%	64 3,2%	90 4,5%

Rozdělení členů v pobočkách

V roce	pobočka pražská	středočeská	č.-budějovická	plzeňská	karlovarská
1962	534 30%	131 7,4%	116 6,6%	90 5,1%	—
1971	768 38%	79 3,9%	77 3,8%	75 3,7%	27 1,3%
	pobočka ústecká	liberecká	královéhradecká	pardubická	jihlavská
1962	103 5,8%	77 4,3%	53 3%	91 5,1%	45 2,5%
1971	82 4,1%	65 3,2%	54 2,7%	51 2,5%	46 2,3%
	pobočka brněnská	olomoucká	gottwaldovská	ostravská	
1962	201 11,3%	134 7,5%	62 3,5%	135 8,4%	
1971	350 17,4%	158 7,8%	39 1,9%	144 7,1%	

5. Průměrný věk členů poklesl za uplynulé čtyři roky z 37 let na 35 let, a to zejména díky vzrůstu počtu členů ve věkové skupině od 20 do 30 let.
6. Mezi členy je v současné době 34 % členů, kteří pracují jako matematikové, 24 % členů, kteří pracují jako fyzikové. 31 % členů pracuje v obou oborech.
7. Téměř 40 % členů jsou vysokoškolskými pracovníky, 27 % jsou učiteli gymnasií a středních škol, téměř 18 % pracuje ve výzkumných ústavech Akademie a ústavech resortních, 7 % členů jsou učiteli základních škol.
8. Počet členů-pracovníků vysokých škol a pracovníků výzkumu vzrostl z 38% na 48%, avšak počet učitelů středních a základních škol klesl z 50% na 34%.
9. V řadách členů je jen 3,2% studentů.

Z uvedených výsledků je zřejmé, že Jednota prochází v poslední době zdravým rozvojem: členská základna se omlazuje a omlazují se i vedoucí orgány Jednoty (v roce 1962 byl průměrný věk členů ÚV JČMF 51 let, v roce 1969 byl průměrný věk členů HV JČMF 43 let). Vzrůst počtu členů, žádoucí jev, je zřejmě způsoben ustavením sekcí. Poněvadž se do sekcí přihlašují převážně pracovníci vysokých škol a výzkumu, vzrůstá zastoupení těchto skupin členů v Jednotě. Úbytek členů z řad středoškolských učitelů je kvantitativním dokladem malé aktivity této složky členstva Jednoty na straně jedné a dosud bezvýsledné snahy orgánů Jednoty o povznesení významu a přitažlivosti Jednoty pro učitele. Vážným úkolem Jednoty je řešení otázky středních a malých poboček Jednoty. Kdyby křivka počtu členů těchto poboček měla dále klesat, bylo by nutné uvažovat o organizačních změnách regionální struktury Jednoty.

Snad nejzávažnějším je zjištění, že počet členů roste v těch členských skupinách, v nichž se daří Jednotě uspokojovat a rozvíjet odborné a společenské zájmy členů. Širokého spektra odborných zájmů členů je nutno využít pro další rozvoj Jednoty; k tomu je však zapotřebí, aby vedoucí orgány Jednoty byly dostatečně pružné a aby respektovaly a rozvíjely nedávno vzniklé vědecké a pedagogické sekce Jednoty.